

Práci předložil(a) student(ka): Veronika Vaňkátová

Název práce: Konflikt o životní prostředí; energetická hrozba na Aljašce

Oponoval (u externích oponentů uveďte též adresu a funkci v rámci instituce): Ing. Mgr. Magdalena Fírtová, Ph.D.

1. OBSAH A CÍL PRÁCE (stručná informace o práci, formulace cíle):

Práce si klade za cíl odpovědět na dvě výzkumné otázky: jak aljašská těžba ropy ovlivňuje místní ekonomickou prosperitu a do jaké míry to má vliv na celkovou energetickou bezpečnost USA (str. 2). Ačkoli název práce staví na první místo otázku životního prostředí, cíle práce toto téma nepokrývají a zaměřují se výhradně na ekonomické a bezpečnostní otázky ve vztahu k těžbě ropy na případové studii státu Aljaška. Z názvu ani výzkumných otázek nevyplývá časové vymezení práce a práce je tak poměrně široce časově rozkročena: v některých pasážích údaje končí rokem 2018, jinde autorka ještě používá informace ze současné administrativy prezidenta Joe Bidena.

2. VĚCNÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, argumentace, logická struktura, teoretické a metodologické ukotvení, práce s prameny a literaturou, vhodnost příloh apod.):

Obtížná volba mezi ekonomickými zájmy, energetickou bezpečností a ochranou přírody patří nejen díky klimatické změně k tématům, jenž si dnes zasluhují pozornost. Předkládaná práce se pokouší tento konflikt analyzovat na vhodně zvolené případové studii amerického státu Aljaška. Autorce se podařilo shromáždit slušné množství materiálů k představení historického vývoje ropného sektoru na Aljašce na pozadí americké energetické politiky i k popisu některých rizik využívání těchto zdrojů.

Z argumentačního a obsahového hlediska mám několik konkrétních komentářů:

V kapitole 2.2. Ekologická spravedlnost mi není zcela srozumitelná pasáž, kde se hovoří o ANCSA. Konkrétně tedy, že půda byla předána domorodým korporacím s ohledem na ziskovost a od té doby domorodce sužují změněné migrace velryb a stád karibu. Zde by bylo vhodné dovysvětlit argument o ziskovosti i argument o vztahu ekologických dopadů a ANCSA (str. 19). Doporučila bych též citlivější rozlišování při označení kritiků ropného průmyslu generickým „domorodé obyvatelstvo zpochybňuje“. Je totiž mnoho „domorodých obyvatel“, kteří podporují aktivity domorodých korporací i dalšího rozvoje těžby. Konkrétně argument: „Zpochybňují také aktivity domorodých korporací, které byly podle nich vytvořeny jako nástroje k využívání území a zdrojů domorodců“ vyžaduje jasný odkaz na zdroj (str. 20) a v ideálním případě oporu v konkrétních důkazech. Pokud jsou aktivity domorodých organizací zpochybnovány, pak by autorka měla předložit alespoň základní analýzu fungování domorodých korporací a hlavních problémů zejména ve vztahu k lokální, federální vládě a vesnickým, resp. kmenovým vládám.

V kapitole 3 o energetické bezpečnosti a ekonomickém úspěchu bych uvítala přehlednější zpracování části věnující se daním a dopadům těžby ropy na aljašskou ekonomiku. Rafinerie, o nichž je řeč v úvodu nejsou v současnosti tři, ale je jich pět (str. 21.). Některé informace jsou těžko srozumitelné: „Aljaška se přesunula z nejvíce zdaněného státu do státu s nejvyšším zdaněním“ (str. 24). Překvapivě zde autorka rozlišuje mezi HDP a HNP, ale ne zcela správně je definuje. HNP se používá tam, kde se vypočítává celková statků a služeb vyrobených národními subjekty doma a v zahraničí, tedy nikoli na „tomto území“, jak uvádí autorka (str. 24). Z jakého důvodu oba údaje uvádí není z textu zřejmé. Ani daňové pasáže a informace týkající se vývoje daní z příjmů a ze zisku firem nejsou podány přehledně a

úplně. Pokud je zde uvedená informace o daňové reformě Sarah Palin z roku 2007, pak chybí dovětek o změně tohoto režimu v roce 2013 (str. 24).

V této části zcela zásadně postrádám detailnější analýzu dopadů závislosti Aljašky na příjmech z ropy. Jediná citovaná informace, že „85 % příjmů rozpočtu je tvořeno ropou“ (str. 24) nepostačuje k obhájení závěru, že „V práci jsem dokázala, že největší potíží je státní rozpočet Aljašky, který je do značné míry závislý na příjmech z ropných aktivit a je zranitelný v případě poklesu těžby ropy“ (str. 35). Jak se tato závislost a zranitelnost empiricky projevuje? Jak se to odráží na rozpočtových krizích, kterými si Aljaška si od 70. let opakovaně prošla a ostatně v té poslední se nachází od roku 2019.

Za nesrozumitelnou považuji informaci, že „během několika let ropného boomu se financování kanalizací a čistých vod snížilo“ (str. 26), jak je to možné vysvětlit?

3. FORMÁLNÍ A JAZYKOVÉ ZPRACOVÁNÍ (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, formální náležitosti práce apod.):

Text je sepsán čtivým jazykem, je však škoda, že autorce uniklo tolik gramatických pochybení ve shodě přísudku s podmětem (téměř jeden na stránce: země vyváželi (str. 11), krizemi, které zapříčinili (str. 7), obce spoléhali (str. 27), společnosti nedostali (str. 31)) či gramatických chyb (např. Nebud' me palivový (str. 8), Aljašských občanů, severní Americe (str. 20), atd.). Formální náležitosti práce a práce se zdroji jsou naprosto v pořádku.

4. KONTROLA ORIGINALITY TEXTU

Prohlašuji, že jsem se seznámil/a s výsledkem kontroly originality textu závěrečné práce v systému:

Theses Turnitin Ouriginal (Urkund)

Komentář k výsledku kontroly: Splňuje požadavky na originalitu textu.

5. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z bakalářské práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek, naplnění cíle apod.):

Zajímavé téma s dobře a logicky vystavěnou argumentací. Pozitivní dojem z předkládané práce však kazí část věnující se ekonomickým dopadům, která potřebuje faktické opravy, lépe strukturované argumenty a zásadní doplnění. Jako menší slabinu bych vnímala nedostatečně vycizelovanou analýzu enviromentálních hnutí a postojů původních obyvatel.

6. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

- Prosim, aby se autorka vyjádřila k výše uvedeným výtkám zejména s ohledem na veřejné finance Aljašky a její závislost na ropném sektoru. Domnívá se autorka, že lze klasifikovat Aljašku z tohoto pohledu konceptem tzv. „petrostátu“ trpícího prokletím přírodních zdrojů (*resource curse*) a proč?

- Vzhledem k tomu, že práva na těžbu ropy a dalších zdrojů drží od roku 1971 domorodé firmy a řada z nich deklaruje rozdělávání dividend až ve výši 30-40 % příjmů, jak je možné, že desítky aljašských vesnic nejsou vybaveny základními zdroji? Domníváte se, že model domorodých korporací nějakým způsobem zohledňuje identitu původních obyvatel a jejich vztah k ochraně přírody? Mohou a chtějí jejich akcionáři, původní obyvatelé, chování společností tímto směrem ovlivňovat?

7. DOPORUČENÍ / NEDOPORUČENÍ K OBHAJOBĚ A NAVRHOVANÁ ZNÁMKA
(A-F):

Doporučuji k obhajobě s hodnocením C.

Datum: 25. 5. 2022

Podpis:

Pozn.: Hodnocení pište k jednotlivým bodům, pokud nepíšete v textovém editoru, použijte při nedostatku místa zadní stranu nebo přiložený list. V hodnocení práce se pokuste oddělit ty její nedostatky, které jsou, podle vašeho mínění, obhajobou neodstranitelné (např. chybí kritické zhodnocení pramenů a literatury), od těch věcí, které student může dobrou obhajobou napravit; poměr těchto dvou položek berte prosím v úvahu při stanovení konečné známky.